

اصلاح قانون کار؛ شاید وقتی دیگر

● امین معتمدی

می‌خواست پایبندی خود را به قانون برنامه چهارم نشان دهد تا اگر ماده‌های ۱۰۱ و ۱۰۲ برنامه چهارم (در مورد کار شایسته) و اهداف این برنامه در مورد نرخ بیکاری (کاهش نرخ بیکاری به ۸,۴ درصد) را محقق نکرده است، حداقل یک بند ماده ۴۱ قانون برنامه چهارم را اجرا کند.

بند «د» ماده ۴۱ قانون برنامه چهارم به همراه بند «ه» ماده ۱۰۱ این قانون به مانند بند «ز» تبصره ۴ ماده ۴ فصل دوم قانون برنامه سوم، دولت را مکلف کرده قانون کار را اصلاح کند؛ با وجود این، تاکنون هر اصلاحی رخ داده جزئی بوده و به صورت چند بند یا ماده نبوده است. از جمله این اصلاحات جزئی

بلا تکلیفی به سر می‌برد.

همه چیز از آخرین نشست خبری وزیر کار دولت نهم شروع شد که به صورت ناگهانی خبر داد اصلاح قانون کار در دولت تصویب شده و دوباره جدل‌ها را بر سر این قانون ۲۰ ساله آغاز کرد و رفت. زمانی که جهرمی خبر داد: «اصلاح قانون کار که از دو سال قبل در دستور وزارت کار قرار گرفته بود و لایحه آن سال گذشته به دولت داده شد، در نهایت در جلسه دولت بررسی نهایی آن انجام شد و برای ارسال به مجلس به تصویب رسید» خودش هم می‌دانست بسا این خبر صدای خیلی‌ها را در خواهد آورد اما انگار او مأمور بود و معذور. به نظر می‌رسید دولت

اصلاح قانون کار پرونده‌ای خاک خورده در دولت نهم بود که محمد جهرمی، وزیر کار و امور اجتماعی سابق هنگام وداع با وزارت آن را روی میز عبدالرضا شیخ‌الاسلامی، وزیر جدید گذاشت و رفت و بعد از آن، وزیر جدید آن را از روی میز به زیر گذاشت و تنها با این استدلال که این اصلاحیه به مجلس مربوط است، پیگیر آن نشد. در حالی که چند ماهی از نهایی شدن اصلاحیه ۲۸ ماده‌ای قانون کار در دولت نهم می‌گذرد، هر چند این اقدام اعتراض نمایندگان کارگری و کارفرمایی را در پی داشت و وزیر کار دولت دهم هم از پیگیری آن شانه خالی کرد، هنوز این اصلاحیه به مجلس نرسیده و در

اعتراض‌های نماینده‌های کارگران و کارفرمایان که در این متن نهایی مورد مشورت قرار نگرفته‌اند.

تأییدی بر سه جانبه نبودن اصلاح قانون کار.

شانه خالی کردن دولت از اصلاح قانون کار

اما موضع دولت نیز در این مورد شانه خالی کردن از هرگونه مسئولیت‌پذیری در مورد لایحه اصلاح قانون کار است، یعنی دقیقاً همان موضعی که شیخ‌الاسلامی در مورد تولید اشتغال در کشور از خود نشان داد و اعلام کرد که برخلاف وزیر کار دولت نهم متولی اشتغال نخواهد بود. شیخ‌الاسلامی که در اوایل صدارتش بر وزارت کار در مورد اصلاح قانون کار با اظهار بی‌اطلاعی از جزئیات آن به این موضوع اشاره کرده بود که با مشورت تشکل‌های کارگری، قانون کار را اصلاح می‌کند و نظرات بخش‌های گوناگون درباره قانون کار را برای اصلاح آن اخذ خواهد کرد، در گفت‌وگویی با ایسنا بیان کرد: «دولت نهم این لایحه را به تصویب رسانده و ما هم دیگر نمی‌خواهیم به آن ورود کنیم، چون هنوز همان اصلاحات هم به نتیجه نرسیده است.» وی که میزان این اصلاحات را زیاد ندانست، ادامه داد: «باید از هر تغییری معنی منفی برداشت کرد. اگر واقعا امری جنبه اصلاحی به خود گرفت به نظر من هیچ اشکالی ندارد که هر سال انجام شود.» این سخنان نشان می‌دهد که هنوز وزیر کار دولت دهم از اثرات تغییرات در قانونی چون قانون کار مطلع نیست که به همین راحتی می‌گوید هیچ اشکالی ندارد این اصلاحیه سالانه صورت بگیرد.

به هر حال در این شرایط به نظر می‌رسد اصلاحیه‌ای که وزیر کار دولت نهم معتقد بود برای تهیه پیش‌نویس آن از ۳۰ هزار کارگر و کارفرما نظر جمع‌آوری شد و به کمک استادان و کارشناسان و با توجه به مقاوله نامه‌های بین‌المللی تهیه شده، در وضعیت بلاتکلیفی به سر می‌برد که نه دولت مسئولیت آن را بر عهده می‌گیرد و نه مجلس چیزی از آن دیده که بخواهد در مورد آن اعلام موضع کند. با وجود این، قبل از آمدن این لایحه به مجلس برخی نماینده‌های مجلس چون رئیس فراکسیون کارگری بصراحت مخالفت خود را با این پیش‌نویس که هنوز به مجلس نرسیده اعلام کرد و گفت: «این اصلاحیه دولت به بهبود روابط کار کمک نمی‌کند و دولت نباید وعده‌های داده شده خود را فراموش کند. آنچه قانون برنامه در مورد این موضوعات مطرح کرده آقایان مرتکب نشده‌اند. یعنی این مدار رسیدگی، مدار غلطی است. قانون برنامه، سه جانبه‌گرایی را اساس این موضوع عنوان کرده است. کجای این سه جانبه‌گرایی شده است؟ اصلاً به چه کسی اعلام شده است؟» با در نظر گرفتن مواضع نماینده‌های مجلس و حتی خود دولت به نظر می‌رسد اصلاحیه قانون کار که حمایت دولت و مجلس را با خود ندارد، در اغماء بماند و کسی از آن سخن نگوید تا گذر زمان در مورد آن تصمیم بگیرد؛ گذر زمانی که شاید تنها منتج به زیادت‌تر شدن خاک‌های روی پرونده اصلاح قانون کاری شود که در قانون برنامه سوم هم به آن اشاره شده بود اما از آن زمان تاکنون به صورت جدی کسی به آن توجه نکرده است. ■

جزئیات آخرین پیش‌نویس اصلاحیه

در آخرین پیش‌نویس اصلاح قانون کار که در سال ۸۶ منتشر شده بود، پیشنهادهای در مورد ماده‌های ۷، ۱۰، ۲۱، ۲۴ و ۲۷ (مربوط به قراردادهای کار و شرایط و نحوه فسخ قرارداد)، ماده ۳۰ (مربوط به بیمه بیکاری)، ماده ۴۱ (مربوط به تعیین میزان افزایش دستمزد کارگران)، ماده ۹۶ (مربوط به حفاظت فنی و بهداشت کار) و اصلاحاتی هم در ماده‌های ۱۳۵، ۱۳۱، ۱۱۹، ۱۳۶، ۱۹۲، ۱۳۷ در مورد وظایف وزارت کار در مورد مسائل مختلف مطرح بود. شاید از همه مهمتر ماده ۴۱ باشد که با هر گونه تغییری در آن به صورت مستقیم زندگی کارگران از آن متأثر خواهد شد. به همین دلیل وزیر کار سابق تنها در مورد این ماده سخن گفت و عنوان کرد: «در مورد ماده ۴۱ مربوط به تعیین دستمزد کارگران هیچ تغییری صورت نگرفته است.»

بلاتکلیفی اصلاح قانون کار

در این شرایط که دولت نهم بدون توجه به اظهارات مقامات کارگری و کارفرمایی اصلاحیه نهایی را برای ارسال به مجلس آماده کرده بود، پیش‌بینی برخی فعالان این عرصه و از جمله عضو فراکسیون کارگری مجلس مبنی بر اینکه «چون وزیر کار دولت دهم شناخت کافی نسبت به این حوزه ندارد، بعید است این موضوع مطرح شود» درست درآمد و وزیر کار دولت دهم بصراحت اعلام کرد موضوع این اصلاح را دنبال نخواهد کرد. این یعنی وزیر کار دولت دهم باز هم موضع شانه خالی کردن را در پی گرفته است؛ همان موضعی که در مقابل متولی اشتغال کشور بودن از خود نشان داده بود.

علاوه بر این، در حالی که او مدعی است کار این لایحه در دولت به پایان رسیده و به‌زودی به مجلس شورای اسلامی می‌رسد، به گفته عضو فراکسیون کارگری مجلس پس از گذشت چند ماه از اعلام دولت مبنی بر اینکه این اصلاحیه آماده است، هنوز خبری از این موضوع نیست. موسی‌الرضا ثروتی تصریح می‌کند: «در این مورد هنوز هیچ اتفاقی نیفتاده است.» وی در پاسخ به این سؤال که آیا خود مجلس در این مورد اقدامی نکرده نیز بیان می‌کند: «مجلس هم در این مورد اقدام خاصی انجام نداده است.» از سوی دیگر در این مدت که از اصلاح قانون کار خبری نبود، از مقامات کارگری که مدعی‌اند نظرات آنها را برای این کار نخواستند نیز نظرخواهی نشده که بگویم شاید برای اعمال تغییراتی، فرستادن این لایحه به مجلس به تأخیر افتاده است. یکی از نماینده‌های کارگران در شورای عالی کار در این مورد می‌گوید: «در این مدت در مورد اصلاح قانون کار هیچ کار جدی صورت نگرفته است و هر چند شرکای اجتماعی ذی‌نفع باید در این مورد نظر بدهند، ما که ندیدیم مثلاً کارگروهی در این مورد تشکیل شود.» و اینها یعنی زدن مهر

می‌توان به اضافه شدن بند «ز» به ماده ۲۱ اشاره کرد که مجمع تشخیص مصلحت نظام با تصویب آن به کارفرمایان اجازه داد با کاهش تولید و تغییرات ساختاری در اثر شرایط اقتصادی، اجتماعی و سیاسی بتوانند قراردادهای کار کارگران را خاتمه دهند. این اصلاحیه نیز هر چند به مذاق کارفرمایان شیرین آمد، برای کارگران طعم تلخی داشت و داد آنها را درآورد.

این بار هم خبر نهایی شدن اصلاحیه قانون کار اعتراض بسیاری از نماینده‌های کارگران را در پی داشت و هر چند نماینده‌های کارفرمایان کمتر به این موضوع اعتراض و انتقاد کردند، در مصاحبه‌های خود نشان دادند که از آنها نیز برای این اصلاح چندان نظرخواهی نشده بود. همین اعتراض‌ها و مخالفت‌ها موجب شد هیچ‌کدام از مقامات دولتی از جزئیات این اصلاحیه سخن نگویند، اما وزیر کار سابق پس از ترک ساختمان ۱۰ طبقه‌ای خیابان آزادی، این اصلاحیه را در ۲۸ ماده اعلام داشت و عنوان کرد این اصلاحیه همان پیش‌نویس منتشر شده در سال ۸۶ نیست که این خود مهر تأییدی است بر